

P. II
3/6

No 1

LUMINITA

Nr. 2

REVISTA CELOR MICI
Editată de Comitetul Central
al Uniunii Tineretului Muncitor

25 IAN.
1954

SURIOARA

de CICERONE THEODORESCU

Ilustrații: C. DANET

Soarele, după perdea,
Stă privind la sora mea.

Nici nu-l simți. Nu face larmă
O mai lasă, să mai doarmă

Prea e'n zori. Nu poți să strici
Somnul scump al celor mici.

Cald, cu rază părintească,
O mângâie. Să mai crească.

Eu, ca sora ei mai mare,
Îi șoptesc: „Ce bun ești, soare!”

Merg încet, mă uit la ea:
Suge, mestecă ceva?...

Somnul cel de dimineață
E mai bun ca o dulceață!

Dar ce forfotă-i pe ram?
Ce se'ntâmplă-acolo'n geam?

...Sar trei vrăbii jucăușe,
Pe-amândouă piciorușe.

Ghem, apoi — în aripioare —
Stau cu ochii 'nchiși, la soare,

— „Surioară!... Ca și tine
Stau cu ochii'nchiși, îi-e bine...

E devreme, mugurel,
Hai, mai dormi și tu nițel!”

Svonuri vin, mai lungi, mai scurte...
Cine sparge lemne'n curte?

Vreau ca sora mea să doarmă.
Nimeni să nu facă larmă!

Sgomot mare... Treabă proastă!
Mi-arunc ochii pe fereastră:

Dimineața-i de cleștar.
Dar — spărgând văzduhul clar —

Strică fără rost, o rață,
Liniștea de dimineață...

— „Ce faci, rață, gălăgie?
Stai tu, că-ți arăt eu ție!”

Ea-i dă zor cu „mac-mac-mac”,
Eu la geam, ce pot să-i fac?

Tocmai dam să mă cobor
Când, aud — asurzitor —

„Cu-curigu!...” și cocoșul.
...Caldă, cu-obrăjorul roșu,

Sora mică, mugur mic,
Face ochi... — „Mai dormi un pic!..”

Aș! Ea s'a'nălțat în coate:
— „Să mai dorm?... Dar cum se poate?

Tu nu știi — sări fetița —
Că m'așteaptă grădinița?”...

ZDREANȚĂ

de TUDOR ARGHEZI

Ilustrație: DEM

L-ați văzut cumva pe Zdreanță,
Cel cu ochii de faianță?
E un câine zdrențuros
De flocoș, dar e frumos.
Parcă-i strâns din petice.
Ca să-l tot împiedice,
Ferfenițele-i atârnă
Și pe ochi, pe nara cârnă,
Și se'ncurcă și descurcă;
Parcă-i scos din călți de furcă.
Are însă o ureche
De pungaș, fără pereche.
Dă târcoale la coteț,
Ciufulit și-așa lăieț,
Așteptând un ceas și două
O găină să se ouă,
Care cântă cotcodace,
Proaspăt oul când și-l face.
De când e'n gospodărie
Multe a'nvățat și știe,
Și, pe brânci, târâș, grăpiș.
Se strecoară pe furiș.
Pune laba, ia cu botul
Și'nghive oul cu totul.
„Unde-i oul?” a'ntrebat
Gospodina. „L-a mâncat!”
„Stăi nițel, că te desvăt,
Fără mătură și băț.
Te învață mama minte” —
Și i-a dat un ou fierbinte.
Dar decum l-a îmbucat,
Zdreanță l-a și lepădat
Și-a'njurat cu un lătrat.

Când se uită la găină,
Cu culcușul lui vecină,
Zice Zdreanță'n gândul lui:
„S'a făcut a dracului”.

Cuvântul nou

de MIHAIL STOIAN

Ilustrații: C. DANET

Elevele privesc atente spre tablă. Mâna îndemânatecă a tovarăsei învățătoare desenează mai întâi un băț, apoi un covrig:

— Astăzi învățăm o literă nouă: litera p.

Apoi în urma literei noi se înșiră, dându-și mâna ca la horă, mai multe litere.

— Formați și voi cuvântul acesta, cu alfabetul decupat! Să vedem cine termină mai repede.

Freacățul a reînceput în clasă. Mâinile elevelor caută literele cu înfrigurare. Rodica se tânguie:

— Mie-mi lipsește litera r... Vrei să mi-o dai tu?

Mioara, colega ei dă din umeri, îmbufnată:

— N'am timp! Lasă-mă în pace! Lasă-mă...

Rodica mai caută ce mai caută și găsește litera. Acum lucrează liniștită, ținând limba în colțul buzelor. De data asta Mioara scormonește zorită grămada de cartonașe, dar litera p parcă s'ar juca de-a „v'ați ascunselea", nu vrea să se arate de fel.

Supărată, Mioara săltă în picioare, fără să se uite spre Rodica:

— Mie îmi lipsește litera p!

Ca la un semn, Rodica îi întinde peste bancă o bucățică de carton pe care se odihnește șugubeața literă p. Mulțumită, Mioara o pune pe bancă. Apoi după ce așează repede și celelalte litere în șir, aliniate ca la paradă, privește bucurată spre colega ei.

Cuvântul nou învățat e gata: prietenie.

RĂMAȘAGUL

de CONSTANTIN VARTA

Ilustrații: TINA VAL

Emil Racoviță, marele savant român, s'a născut în anul 1868 și a trăit până în anul 1947.

În timpul expediției vasului „Belgica”, Racoviță a cercetat felul în care trăiesc viețuitoarele în regiunile înghețate ale Sudului. Cu prilejul acestei expediții, și mai târziu în peșterile din munții Pirinei, el a adunat un bogat material, creând o nouă știință: „Biospeleologia”, care se ocupă cu studiul viețuitoarelor din poșteri.

După întoarcerea în țară, Emil Racoviță a fost numit profesor la Universitatea din Cluj. El s'a străduit să împărtășească studenților cunoștințele sale, să-i facă să îndrăgească științele naturale.

Numerosi foști elevi ai marelui savant, Emil Racoviță, descoperă astăzi noi bogății ale solului și subsolului, ajutând astfel ca viața oamenilor muncii din patria noastră să devină tot mai înfloritoare.

Emil Racoviță își apropie și mai mult mâinile de flacăra albăstruie a lămpii cu alcool și-și alunecă încet privirile peste chipurile celor adunați în cort. Erau acolo belgianul Adrian de Gerlache¹⁾, căpitan al vasului „Belgica” și șef al expediției polare, norvegianul Amundsen, cărmaciul vasului și americanul Cook²⁾, doctorul expediției. Privindu-i, Racoviță se gândi emoționat: „Iată niște oameni foarte deosebiți între ei, veniți din țări foarte îndepărtate una de alta. Și totuși, cât de mult i-a apropiat țelul măreț al expediției noastre!” Dar gândul acesta îi readuse în minte cu și mai multă putere propriile sale preocupări. Vorbi încet, cu hotărâre:

— Eu rămân la părerea mea! E adevărat că insulița pe care ne aflăm nu e decât o adunătură de stânci pierdute în mijlocul Antarcticii³⁾. Dar și aici trebuie să se găsească urme de viață. Cât de mici, cât de neînsemnate, dar trebuie să se găsească!

— Dumneata ești un zoolog⁴⁾ cu experiență și-ți respect părerile — spuse posomorât Adrian de Gerlache — dar, cu părere de rău, nu mai putem aștepta. Diseară ne întoarcem pe vas și pornim mai departe, spre sud. Altfel ne ajunge din urmă iarna polară și „Belgica” va fi prinsă în ghețuri și oprită în loc. Cred că nici dumneata nu dorești așa ceva.

— Desigur că nu doresc asta! se apăra Racoviță. Dar nu vă mai cer decât o singură zi! Am scotocit insulița în lung și în lat patru zile. Numai dincolo de pîscul muntelui nu am fost. Dați-mi încă o zi ca să mă duc și acolo!

— Pun rămășag că nici acolo n'ai să găsești nimic! răsă răutăcios căpitanul.

— Primesc rămășagul! strigă Racoviță, sărind în picioare.

— Și pe ce puneți rămășag? întrebă doctorul Cook.

— Dacă voi câștiga eu, să scrie căpitanul în

jurnalul de bord că a greșit! spuse Racoviță, legându-și sub bărbie șireturile glugii de pânză, căptușită cu blană.

1) Citește: Adrian de Jerlaș.

2) Citește: Cuc.

3) Antarctica: partea dinspre Polul Sud a globului pământesc.

4) Zoolog: Cel care se ocupă cu studierea animalelor.

— Dacă Racoviță nu găsește nimic, să fie obligat să facă de două ori cartul⁵⁾ alături de ofițerul de serviciu, pe vreme de furtună — vorbi Adrian de Gerlache. — Asta ca pedeapsă pentru că ne-a întârziat din drum!

— Se admite! Încuviință grav Amundsen.

Racoviță strânse mâinile tovarășilor săi, își luă schiurile și ieși din cort.

Afară vântul începu să bată cu furie.

2

Racoviță ajunsese destul de ușor până la marginea povârnișului. Nu izbutea însă să mai vadă nimic înaintea lui: o ceață groasă îl învăluia din toate părțile. Bătu cu patul puștii un țărui între două stânci, legă frânghia de țărui și începu să coboare, pipăind cu piciorul peretele de granit.

Ajunse jos tocmai când se isprăvise și frânghia. Deasupra, vântul șuera fioros, îngrămădind zăpada în prăpastie. Dar aici, în fundul acestei oale uriașe, domnea o tăcere apăsătoare. Începu să cotrobăiască pe sub pietrele late. Însfârșit, într-o văgăună, descoperi câțiva mușchi pipericiți, la vederea cărora fu cuprins de o bucurie fără margini. Cu ajutorul briceagului îi desprinse de pe stâncă. Apropiindu-și privirile, observă pe mușchi un păianjen mic de tot, aproape invizibil. După câteva ore de cercetări, în sacul său se mai aflau câțiva licheni⁶⁾: unii semănau cu iasca, alții cu niște bureți de un verde șters.

Cât timp trecuse de când era aici? Nu-și putea da seama. Hotărî să se întoarcă; tovarășii lui trebuiau să fie neliniștiți.

Ceața îl înconjura greoaie, ca o pânză de păianjen uriaș. „Pe unde am venit?” se întrebă el. Se aplecă și încercă să deslușească urmele pașilor, dar nu izbuti mare lucru căci călcase mai mult pe pietre. Îl încercă o teamă ușoară, pe care o alungă îndată. Câțiva fulgi îi căzură pe

obraz și-l făcură să sară din loc. Dacă începe să ningă, zăpada va șterge orice urmă. „Trebuie să găsesc drumul!”

...N'ar fi putut spune de câtă vreme mergea fără să dea de urma funiei. Se lăsase un frig umed. Picioarele înțepenite începuseră să-l doară. Își aminti că lăsase pușca sus și se muștră înclinat: avea vreo douăzeci de cartușe la el, dar fără pușcă ce să facă cu ele? Mergea mereu înainte, fără să recunoască nimic în jur. Se poticnea din ce în ce mai des și gleznele îi ardeau dureros în cizmele de blană de ren...

Simțea că-l părăsesc puterile. În stânga se căsca o deschizătură în stâncă. Se târî până acolo și se așeză să răsuflă. Sângele îi zvâcnea în artere cu ciocănituri dureroase. Stătu așa multă vreme: îi treceau prin față frânturi de amintiri: plecarea vasului din port, steagurile, muzica, discursurile, furtunile cu care se luptaseră pe drum. Apoi, mai departe... dealurile domoale ale Moldovei, satele strălucind în soare, acoperișurile de stuf... căldura molcomă, pătrunzătoare a soarelui de primăvară, căldura sobei iarna...

Nu. Nu trebuie să adoarmă. Se târî afară din mica peșteră. I se păru că trecuseră câteva zile de când era acolo.

În jurul lui, dealungul pereților înalți, se târau moi, pufoase, cețurile albe.

3

Neliniștiți de lipsa îndelungată a lui Racoviță, Amundsen și Cook plecaseră să-l caute. De Gerlache rămăsese în cort: în cazul când tânărul român s'ar fi întors, căpitanul trebuia să-și anunțe tovarășii trăgând focuri de armă.

5) De cart: De serviciu, de gardă.

6) Lichen: Plantă asemănătoare cu mușchiul, care crește pe ziduri sau stânci.

Iată însă că acum, după aproape o zi de căutare zadarnică, Amundsen și Cook se întorceau singuri la cort.

Mai aveau de făcut vreo doi kilometri, când se auziră focuri de armă: unul... două... trei... patru... apoi tăcere.

— La cort! Mai repede! strigă Amundsen. S'o fi întors Emil! Iși scoaseră schiurile și puseră în locul lor rachetele pentru zăpadă. Însfârșit, rupți de oboseală, ajunseră la cort. De Gerlache îi întâmpină cu o figură tristă.

— Ei?

— Nimic!

— Cum nimic? strigă Amundsen — Dar atunci de ce ai tras focuri de armă?

— Focuri de armă? se miră căpitanul. N'am tras niciun foc.

— El a fost! strigă Cook. El a tras...

Se năpusti afară din cort, își puse schiurile și începu să alunece mereu mai repede dealungul pantei, urmat de Amundsen și de Adrian de Gerlache. Ajunși la locul unde auziseră împușcături, se opriră. Amundsen își luă arma de pe umăr și trase patru focuri. Rămaseră apoi nemișcați, ascultând cu răsuflarea tăiată. Din stânga se auzi o detunătură.

— Acolo e!

Porniră, ținându-se cât mai aproape de marginea prăpastiei. Ca să nu alunece, se legară cu o frânghie unul de altul. Amundsen, care era în frunte, se poticni și alunecă. Într-o clipă tovarășii săi se aruncară cu toată greutatea trupului de cealaltă parte, înclăștându-se unul de altul. Amundsen își recăpătă echilibrul și începu să scoțească, înfrigurat în zăpadă.

— Aici e! strigă el triumfător. Am dat de un țaruș... Deodată fața i se înegură. Scoase de sub zăpadă o pușcă, o ridică și se uită la ea buimăcit.

— Bine... dar... cu ce a tras?

Cook descărcă iar câteva focuri de armă. Așteptară încordați. Din stânga, destul de aproape, se auzi iar o detunătură.

— Coborîm — spuse Amundsen. Aici e frânghia. Treceți înainte!

4

Ajunseseră în fundul prăpastiei și acum mergeau grăbiți, ținându-se unul de altul. Deodată se auziră strigați: — Hei!

Se opriră, privind împrejur. Nimeni.

— Heeei! se auzi din nou și Emil Racoviță își făcu apariția, târîndu-se în patru labe. În jur zăpada era bătătorită.

— Am făcut gimnastică... să nu îngheț... băl-băi Racoviță, căzând în brațele lui Cook. Amundsen își păstră calmul și-și desprinse repede dela șold plosca cu coniac, din care Racoviță bău cu nesaț. Revenindu-și puțin, se întoarse spre de Gerlache și-i spuse cu voce slabă:

— Domnule căpitan... pot demonstra acum că în această regiune moartă, viața și-a trimis totuși reprezentanții ei...

— Ești nebun, omule! exclamă doctorul Cook. De conferințe științifice îți arde acum? Hai să ne întoarcem!

Dar Racoviță părea că nu-l auzise. Iși scoase cu greu mănășa îmblănită și încercă să deschidă geanta de piele pe care o avea la șold. Ahea își putea mișca degetele înghețate.

— Am câștigat... domnule căpitan... am câștigat... ră... mă...

Dar nu putu încheia. Puterile îl părăsiră și-și pierdu cunoștința.

5

Se găseau acum cu toții în sufrageria vasului „Belgica”. În sobița de tuci ardea un foc vesel. De pe masă nu fuseseră încă strânse farfuriile și paharele, așa că se puteau vedea urmele unei cine îmbelșugate. Racoviță se întremase deabinelea. Se sculă vioi de pe scaun și spuse:

— Acum vă rog să mă iertați! Trebuie să mă duc în laborator. Țin să-mi pun încă astăzi în ordine descoperirile!

— Nu te lăsăm să pleci până nu ne spui cum ai reușit să tragi fără pușcă — vorbi Amundsen.

Racoviță răsă:

— Destul de simplu. Cartușele rămăseseră la mine. Am avut fericirea să găsesc o porțiune de vreo doi metri pătrați acoperită cu mușchi.

Vă dați seama cât de bucuros am fost... Imi zi-ceam: ce noroc, ce descoperire! Ei bine...

— Ei bine? întrebă Amundsen nerăbdător.

— Ei bine, dragul meu, i-am dat foc, particică cu particică. Puneam un cartuș pe mușchiul aprins, pe urmă mă culcam pe burtă, pentru că direcția glonțului e foarte neprevăzută...

Se întoarse spre de Gerlache și continuă:

— Dacă ați mai fi întârziat puțin, puteam să pierd rămășagul făcut cu dumneata.

— Cum asta?

Racoviță răsă iar:

— Poate că, pentru a-mi salva viața, aș fi fost nevoit să ard totul. Tot ce am descoperit. Toate firavele urme de viață de pe insula aceea pustie.

Se opri o clipă și căzu pe gânduri. Vorbi apoi, serios:

— Cred totuși că nu aș fi făcut-o. Nu aș fi făcut-o în niciun caz!

— Nici noi nu credem că ai fi făcut-o, spuse doctorul Cook. Oricum, lucrurile s'au întâmplat altfel, așa că nici nu a fost nevoie să o faci. Noi nu am întârziat iar dumneata ți-ai salvat descoperirile și ai câștigat rămășagul.

Doctorul Cook se întoarse spre căpitan și continuă: — Domnule de Gerlache, te rog să dai citire însemnării făcute astăzi în jurnalul de bord!

De Gerlache se ridică și ieși din cabină. După câteva minute se întoarse ținând în mână un registru gros, cu scarțele de carton negru. Îl deschise și citi rar: „26 Ianuarie 1898. Presupunerile mele că pe insula descoperită acum cinci zile nu s'ar găsi nicio urmă de viață s'au dovedit a fi greșite. Înfruntând grele pericole, zoologul expediției, românul Emil Racoviță, a cercetat cu atenție teritoriul insulei și a reușit să descopere câțiva mușchi și o speță de păianjeni încă necunoscută până astăzi”.

Bună ziua, Rică!

de OCTAVIAN SAVA

Ilustrații: E. ARNO

Acum să nu credeți despre mine că aș fi un model de băiat politic. Nici pe departe! Dar nici ca fratele meu Rică, nu sunt. Inchipuiți-vă. Mergem amândoi pe stradă și dacă ne întâlnim cu tovarășul învățător, Rică nu-și scoate șapca din cap să salute, pentru nimic în lume. Ai zice că a înțepenit-o în șuruburi. Când sosește acasă, își lasă în vestiar ghiozdanul, paltonul, fularul și pe „bună ziua” și intră în casă doar cu: „mamă mi-e foame” și cu noroiul pe bocanci.

Pe lângă cunoscuți trece fluierând nepăsător și nu-și deșurează măcar un șurubel dela șapcă; la fel face și cu bunicul, care are barba și părul ca neaua și seamănă leit cu poza lui Alexandru Cel Bun, din cartea de istorie.

Mult s'a mai necăjit grupa noastră de pionieri cu acest fel de a fi al lui Rică... Mitru a propus să-l lăsăm în grija lui:

— Cu doi pumni... îl fac să salute și pisica și băncile din clasă. Bineînțeles că toată grupa s'a opus.

— Atunci lăsați-mă să-i ard măcar unul, s'a rugat Mitru. Și de data asta am votat cu toții împotriva și am hotărât că o caricatură la gazeta de perete, va fi mai folositoare decât pumnii voinicului nostru Mitru.

Caricatura a apărut; dar Rică parcă nici n'ar fi văzut-o. „Bună ziua” rămânea tot în vestiar, iar bunicul tot nesalutat, deși seamănă cu Alexandru Cel Bun.

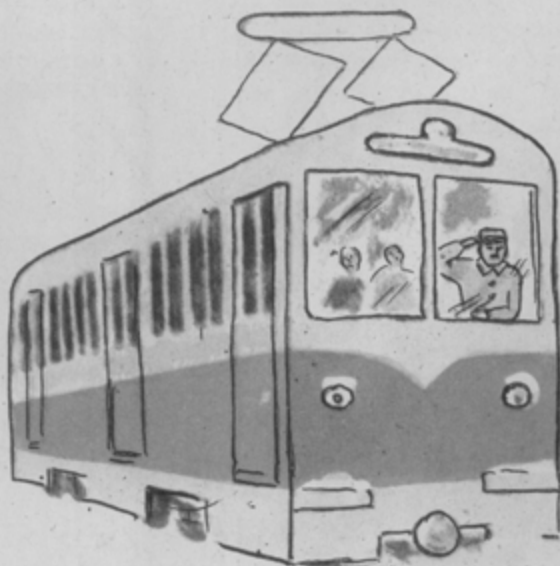
Până la urmă s'a dovedit că Mitru nu are numai pumni, ci și cap. Nu știu de unde i-a venit lui ideea cum să-l schimbăm pe Rică, poate a citit-o pe undeva — oricum, ne-a adunat într-o zi pe toți și ne-a dat niște sfaturi uimitoare pentru un bătaș ca el. Am organizat pe loc un lanț pionieresc și chiar în seara aceea am stat de vorbă cu bunicul în mare taină.

— Nu se poate — mi-a spus el morocănos. Cum o să-l salut eu, om bătrân, pe un mucos ca Rică?

După multe stăruinți bunicul s'a lăsat înduplecat, iar eu i-am sărit vesel de pe genunchi și m'am dus să mă culc. Rică stătea întors cu fața la perete.

— Noapte bună, Rică! i-am urat eu, vărându-mă sub plapomă. Rică nu m'a îndatorat nici măcar cu un mormăit.

— Noapte bună! — am urlat atunci din adâncul plămânilor mei antrenajii la foot-ball, volley și șah, cele trei sporturi pe care le practic cu regularitate.

Rică nici nu s'a clintit. În schimb mama a venit speriată să vadă ce s'a întâmplat de m'am pornit să sbier în plină noapte... A doua zi, în zori, am pornit amândoi la școală. În curte, bunicul tocmai îngropa niște trandafiri ca să nu degere când o da frigul. Zărindu-l pe Rică, s'a descoperit repede și aplecându-se din șale pe cât îl lăsa bătrânețele i-a spus: „Bună dimineața, tovarășe Rică! Drum bun la școală!”

Frate-meu s'a uitat mirat la el și deschizând grăbit poarta, țâșni pe stradă. N'am făcut însă doi pași că ne-a ieșit înaintea tovarășa Petrescu, vecina noastră, care se întorcea dela piață cu un coș cu zarzavaturi. Văzându-l pe Rică, lasă repede jos coșul din mână și apucându-și colțurile paltonului, făcu o plecăciune de toată frumusețea de-ai fi zis că era o contesă de pe vremuri. Rică făcu niște ochi mari, a înclinat puțin capul, așa cam cât un sfert de salut și a sbughit-o înainte. Am mers liniștiți vreo sută de metri, până la întretăierea străzii noastre cu una pe care trece tramvaiul. Acolo stă în post un milițian. Rică a dat să traverseze. Dar chiar în acea clipă milițianul a pocnit călcăiele, a bombat pieptul și a dat onorul. Rică s'a întors să vadă dacă nu cumva lângă el este un ofițer pe care-l salută milițianul. Dar nu era nimeni! Atunci mi-a șoptit emoționat:

- Pe mine mă salută?
- Așa cred! — i-am răspuns eu tot în șoaptă.
- Da de ce?
- Te-o fi luat drept un general.
- Nu cred! — spuse Rică clătinând din cap.

O secundă după aceea, auzirăm clopotul voios al unui tramvai. Ridicărăm privirea: vatmanul îi făcea lui Rică semn cu șapca.

— Asta ce-o mai fi? — murmură el înspăimântat. Doar nu m'o fi luat drept directorul I.T.B.-ului.

Deodată ajunse până la noi vuietul unor glasuri subțiri, care strigau în cor:

„Bună dimineața, Rică! Bună dimineața, Rică!”

Întreg căminul de copii de pe strada noastră, ieșise la ferestre și striga de zor, dirijat de un băiețuș din „grupa mare”. Strigătele tăncilor ne-au urmărit până la școală. Rică alerga astupându-și urechile cu mâinile. Dar în clasă, o altă surpriză: în clipa când am deschis ușa, toți băieții s'au ridicat în picioare și au răcnit veseli:

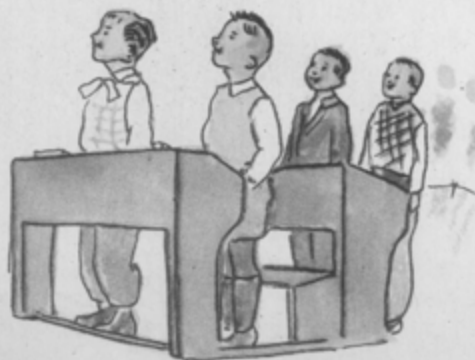
— „Să trăiți, tovarășe Rică!”

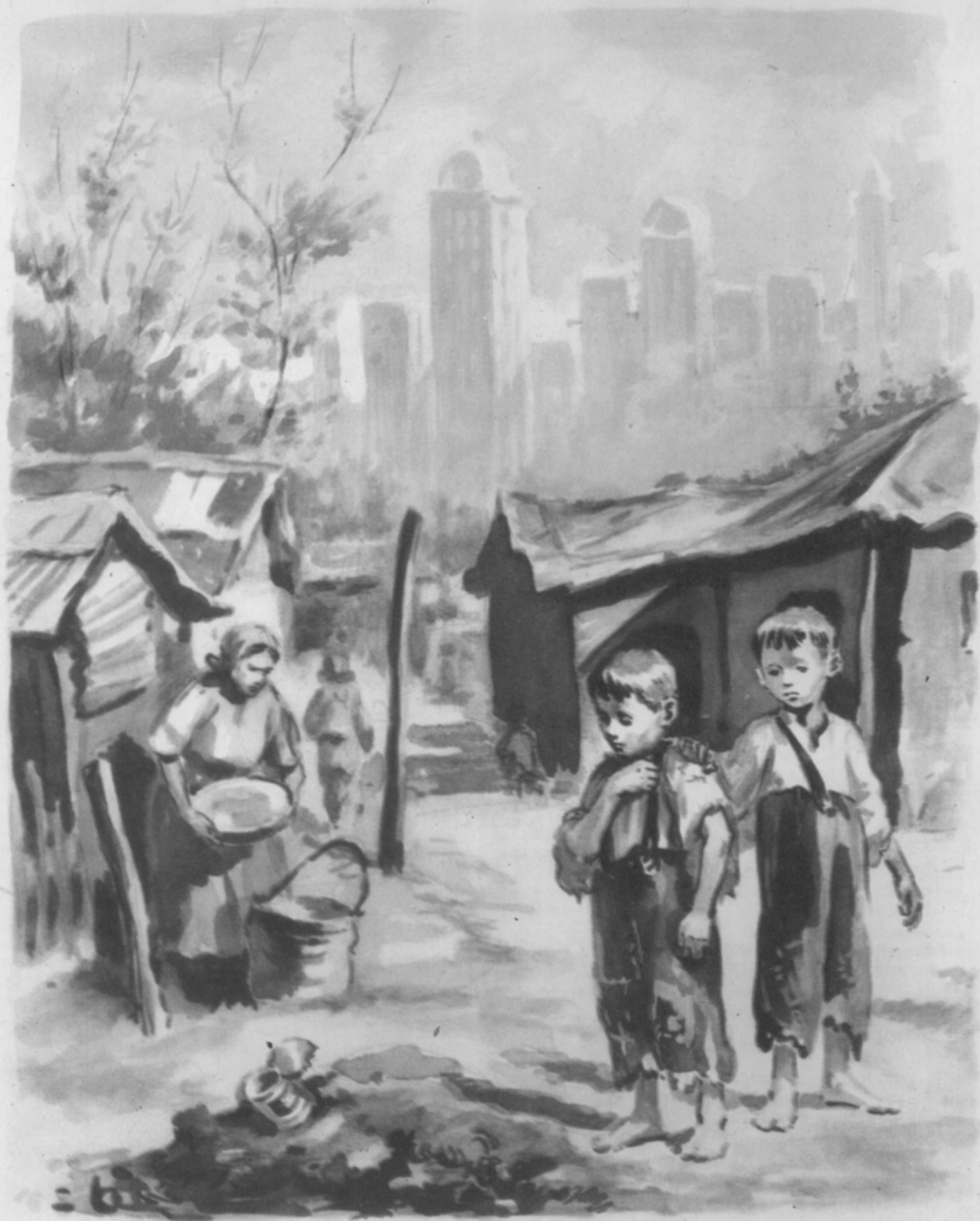
Frate-meu s'a așezat moale în banca lui...

Orele de curs au trecut repede. La plecare, ia-l pe Rică de unde nu-i. Ca să nu mai dea ochi cu atâta lume, o apucase prin parc. Făcea ce e drept un ocol, dar merita. În parc cine să-l mai salute? Străbătuse o alee, când deodată se opri înmărmurit. Stătu o clipă, se frecă la ochi și privi iar. Era adevărat: bătrâna statuie din parc îl saluta și ea. Iși scotea politicos pălăria și apoi și-o pune la loc în cap.

Ingrozit, Rică o luă la goană și nu se opri decât acasă. De unde era el săracu' să știe că băieții — după ce rugaseră pe toți cunoscuții și pe toate rudele să-l salute când îl vor întâlni — l-au urmărit și în parc și, ascunzându-se îndărătul statuii, l-au speriat cu o biată pălărie de paie pe care o scoteau de pe capul gânditor de bronz și o așezau încetișor la loc.

Toată după amiaza, Rică, n'a scos niciun cuvânt; clătina doar din cap, căzut parcă pradă unei mari îndoieli. Spre seară și-a luat șapca și așezându-se în fața oglinzii a început să se salute singur. Eu, drept să spun, m'am cam speriat când l-am văzut astfel. Nu mi-a venit inima la loc decât atunci când intrând seara în sufragerie, Rică s'a înclinat în fața părinților și a bunicului care seamănă cu poza lui Alexandru Cel Bun și a șoptit abia auzit „bună seara”.

Există un Continent numit Africa. În partea de Sud a Africei sunt multe bogății. Câmpii întinse, orașe mari și frumoase. Ape multe cu fel de fel de pești, iarbă și pomi cu tot felul de fructe. E o țară bogată și frumoasă. Dar poporul care trăiește acolo trăiește în sărăcie pentru că țara este condusă de fabricanți și moșieri. Lor nu le pasă dacă poporul suferă sau nu. Iată un aspect din viața copiilor de muncitori, pe străzile unui oraș din Africa de Sud.

Ilustrație: GH. ADOC

CALUȚUL DE LEMN

de VIRGIL CHIRIAC

Ilustrații: RUSU CIOBANU VICTOR

emult, demult, într'un sat la marginea unei păduri, trăia un ciopliitor în lemn.

Minunate erau lucrurile care ieșeau din mâna lui și neasemuit de frumoase erau cântecele pe care le știa Trandafir — căci așa-i spunea pe nume.

Dar toată mulțumirea lemnarului era întunecată de o dorință pe care nu și-o putea împlini. Demult voia el un căluț, dar zadarnic umblase și căutase prin târguri și sate, că nu-și găsisese unul pe plac.

Într'un colț al atelierului, avea lemnarul nostru o buturugă aruncată și uitată. Ș'apoi într'o bună zi se hotărî să-și cioplească din buturugă un căluț după pofta inimii.

O lună încheiată migăli Trandafir la buturuga lui. Dar munca nu-i fu zadarnică. Buturuga cea noduroasă se prefăcu într'un căluț aidoma unuia viu. Cu trupul svelt, picioarele subțiri dar puternice, coama stufoasă, urechile ciulite și botul în vânt, ai fi zis că din clipă în clipă are să pornească în galop. Trandafir nu se mai sătura privindul...

Dela o vreme se petrecu o ciudățenie. Decăteori lipsea de acasă, lemnarul găsea la întoarcere căluțul în altă parte decât unde-l lăsase. Odată se așeză la pândă sub fereastră. Și ce să vadă? Căluțul sburda și sărea prin atelier de mama focului. Într'un suflet Trandafir alergă înăuntru. Dar cum intră, căluțul rămase nemișcat. Il suci, îl întoarse, îl mângâie, dar zadarnic.

— Ei lasă că-ți vin eu de hac! spuse amărât lemnarul.

Se duse apoi în ogradă, aprinse un foc, luă căluțul în brațe și se prefăcu a-l arunca în vâlvătaie.

Infricoșat, căluțul începu să se zbată și spuse:

— Indură-te, stăpâne! Nu mă arunca în foc și ți-oi răsplăti bunătatea.

— Zii... ți s'a deslegat limba, pușorule?! Dar de te-oi lăsa cu viață ai să mai stai nemișcat?

— Nu, stăpâne. Te-oi sluji ca un cal adevărat!

Atunci Trandafir îl lăsă slobod. Fericit, căluțul prinse să zburde prin ogradă.

Ș'apoi, din acea zi, Trandafir, călare pe căluț, hoinărea adeseori prin codrul și câmpiile din apropierea satului.

Odată, prin sat trecură niște neguțatori străini. Ei aduseră o veste mare. Negru-Împărat hotărîse să-și mărite fata, pe crăița Sorina. Soț tre-

buia să-i fie voinicul care va izbândi să treacă prin toate încercările la care-l va supune împăratul...

De vrednicia și frumusețea crăiței se dusesse vestea. Avea părul bălai și strălucitor, ca rupt din soare, ochii albaștri cum e cerul limpede, fața albă ca spuma mării și obrazii ca doi bujori...

În mintea lui Trandafir încolți un gând. Fie ce-o fi, se va duce și el să-și măsoare puterile cu ceilalți pețitori. Zis și făcut. Își umplu o traistă cu merinde, încălecă pe căluț și p'aci ți-e drumul...

Și merse el, și merse, întrebând pe fiecare drumet de calea spre palatul lui Negru-Împărat. Tot mergând așa, iată că ajunse în fața unor munți înalți și drepti ca peretele. Și ce să vadă? Treacătoarea dintre munți era astupată cu o movilă de bolovanii.

Nu trecu mult și pe vârful movilei se arătă un uriaș. El ducea în brațe un bolovan cât o casă, pe care-l așeză deasupra celorlalți.

— Cine ești tu, năpărstocule? întrebă uriașul.

— Ia, un biet drumet care vrea să treacă dincolo.

— Pune-ți pofta'n cui, că pe aici nu va mai călca picior omenesc!

Incurcat, Trandafir se scărpină în cap. Deodată văzu cum pe deasupra muntelui trece un nor mănănat de vânt. Ș'atunci mintea i se luminează. Răscoli în traistă, scoase o funie și-i legă capetele de colțurile muntelui.

— Ce faci măi omule, acolo? spuse uriașul, nedumerit.

— Ce să fac? I laca, mă pregătesc să mut muntele ăsta din loc!

Și lemnarul începu să tragă vârtos de funie.

— Ia privește: se mișcă muntele, ori ba? zise el uriașului. Privind în sus, uriașului i se păru că muntele o pornește din loc și că norul stă nemișcat. Infricoșat, strigă:

— Stai măi omule, oprește-te!

— Dece?

— Păi muntele ăsta-i casa mea, din moși strămoși! Treci prin trecătoare.

— Apoi crezi că am eu vreme de pierdut, să car toți bolovanii pe care i-ai îngămădit tu acolo?!

— Ai răbdare, că într'o clipă îți fac loc.

Uriașul se porni să arunce bolovanii într'o parte și cât ai bate din palme, trecătoare era slobodă.

— Ei, așa mai vîi de-

acasă! Acum te-ai dovedit a fi om de înțeles! zise Trandafir.

— Pentru că te-ai îndurat și nu mi-ai mutat muntele din loc, ține această pietricică dela mine. Poate că are să-ți fie de folos vreodată! zise uriașul.

Trandafir puse pietricica în chimir, își luă ziua bună dela stăpânul munților și porni mai departe în drumul lui...

* * *

În vremea asta, la palatul lui Negru-Împărat începuseră să sosească peștorii. Veniseră în peșit numai crai și prinți de prin toate împărățiile pământului. Fiecare se gândea că el are să fie alesul. În întâmpinarea lor ieșise chiar împăratul. Și nu mică fu uimirea lui, când văzu intrând pe poarta palatului și pe Trandafir, călare pe căluș.

— Dar tu cum ai intrat aici, nepricopsitul? se mânie el.

— Pe poartă!

— Ce fel de răspuns e ăsta?

— Răspuns după întrebare, măria-ta! Iar de venit am venit să mă întrec și eu cu ceilalți peștori, pentru mâna crăiței Sorina.

— Acest netrebnic să fie întemnițat și biciuit până la sânge! porunci împăratul.

De sus dela o fereastră a palatului, Sorina îl văzuse și ea pe lemnar. Flăcăul era chipeș și inima crăiței prinse să bată mai tare... Auzind aspra poruncă a împăratului, coborî într'un suflet în curte.

— Taică — zise ea — flăcăul este slobod să se ia la întrecere. Dacă-l alungi, să știi că eu n'am să mă mai mărit niciodată!

Împăratul mormăi pe înfundate și până la urmă porunci oștenilor să-i dea drumul lemnarului.

— Să înceapă întrecerea! hotărî el apoi.

Prima încercare era a puterii. Peștorii trebuiau să se ia la trântă cu un luptător dela palat. După rostul trântei, luptătorul cât și peștorii se desbrăcară până la brâu. La un semn al împăratului, trânta începu. Dar cât ai clipi odată, primul crai fu la pământ. Apoi al doilea, al treilea... Și așe rând pe rând, luptătorul îi trânti pe toți.

În vremea asta, Trandafir scoase din desagă o sticlă cu ulei și-și unse toată pielea. Trânta se porni apoi înverșunată. Pentru că pielea voinicului era unsuroasă, acesta aluneca mereu din mâinile luptătorului. După o vreme, luptătorul era tot o apă de oboseală. Atunci Trandafir își adună puterile și înșfăcându-l de după ceafă, îl trânti în jărână de-l lăsă lat...

Toți cei de față încremeniră de uimire. Abia vorbind de înciudat ce era, împăratul zise:

— Acum urmează cea de-a doua încercare: a agerimii minții! Să zicem că fiecare dintre voi se găsește într'o pădure și vede venind dintr'o parte un urs și dintr'alta un mistreț. În tolbă nu are decât o singură săgeată. Cum face el să doboare amândouă fiarele cu o singură săgeată?

Rând pe rând peștorii trecură prin fața împăratului. Dar niciunul nu fu în stare să dea un răspuns cât de cât mai deslușit.

Iată că veni și rândul lui Trandafir:

— Dacă m'aș afla într'o pădure și aș vedea venind spre mine un mistreț și un urs, mai întâi m'aș urca într'un copac. Hotărît că, întâlnindu-se, fiarele se vor încăiera. Eu aș aștepta până ce una ar răpune-o pe cealaltă. Apoi cu săgeata din tolbă aș doborî fiara rămasă în viață.

Voinicul dăduse răspunsul cel bun. Turbând de neceaz, împăratul strigă:

— Cea de pe urmă încercare va fi alergarea de cai. Dar fiecare peștor va trebui să încalece calul pe care a venit aici. Biruitorul o va lua pe Sorina de nevastă.

Vicleanul de împărat știa că lemnarul avea un cal cât un mânz. El credea că fără doar și poate, călușul voinicului nu va putea alerga atât de repede ca armăsarii odraslelor împărătești.

Pe locul hotărît se înșirară toți peștorii, călări pe cai, unul mai aprig decât celălalt. Nu după multă vreme împăratul flutură o năframă albă, semn că alergarea a început.

Caii zvâcniră ca săgeata. Cu capetele aplecate, cu coamele'n vânt, nechezând și răscolind iarba cu copitele, goneau ca vântul. Spre mulțumirea

Împăratului, în frunte se afla odrasla lui Verde Împărat, iar cel de pe urmă era Trandafir...

Sorinei i se împăienjeniseră ochii: căluțul voinicului nu putea să țină pas cu ceilalți cai. Alergarea ajunsese la jumătate. Nu peste multă vreme avea să se isprăvească și Trandafir tot cel de pe urmă era...

Dar iată că pe neașteptate căluțul voinicului porni să alerge de parcă i-ar fi crescut aripi. Goinind ca o furtună, prinse din urmă și întrecu un cal, apoi altul, până ce-l ajunse și pe cel din frunte. Făcând o săritură nemaivăzută, căluțul trecu cel dintâi peste locul unde alergarea se isprăvea...

Și cea de a treia încercare fusese câștigată tot de lemnar. Mângâind coama căluțului, el se opri în fața împăratului:

— Măria-ta, așa după cum ți-a fost cuvântul, să mi-o dai pe crăița Sorina de nevastă.

— Gândești că mi-am pierdut mințile să-mi dau fata după un sărăntoc ca tine? Piei din fața mea!

— Taică, hotărîrea ți-e nedreaptă — se împotrivi Sorina. Voinicul s'a dovedit a fi cel mai puternic și mai înțelept dintre pețitori. Eu l-am îndrăgit și n'am să mă mărit decât cu el!

— Cutezi să mi te împotrivești? Dacă mai scoți o vorbă, te voi închide în Turnul Infometării!

Atunci, crăița Sorina se apropie de Trandafir și pe neașteptate sări lângă el în șea.

— Hai voinice să fugim de-aici! glăsuie ea.

Lemnarul nu mai așteaptă alt îndemn...

Până să-și vie împăratul în fire, căluțul era departe... Împăratul trimise atunci pe urmele fugărilor toți călăreții dela palat.

Fiindcă era prea împovărat, căluțul începu să dea semne de oboseală. Ostașii lui Negru-Împărat se apropiau din ce în ce de fugari. Trandafir își aduse atunci aminte de pietricica din chimir. O aruncă în urmă și să vezi minunăție: pietricica începu să crească, să crească și se făcu mare cât un munte. Călăreții împăratului se cățărară pe muntele care le răsărise în față... Nu după multă vreme toți ajunseră în vârf. Atunci lemnarul glăsuie: „Pietricică fermecată, întoarce-te la locul tău”

Nici n'apucă să-și termine bine vorba, și într-o clipă coșcogeamitea muntele se prefăcu iar în pietricică și se vârî în chimirul voinicului. Iar călăreții împăratului, prăvălindu-se tocmai de sus, pieriră cu toții...

Fericit, lemnarul o duse pe Sorina în sat la el și porniră o nuntă mare, la care am fost și eu poftit. Din păcate nu m'am putut duce, pentru că pe vremea aceea nu mă nascusem încă...

Negru-Împărat, auzind cele întâmplate călăreților săi, a luat frica voinicului și n'a mai trimis niciun ostaș pe urmele lui. Așa că Trandafir și Sorina au trăit fericiți până la adânci bătrânețe și poate că mai trăiesc și astăzi dacă n'or fi murit.

de ALEXEI TOLSTOI

Ilustrație: IOANA OLTEȘ

A fost odată un băiețuș care se numea Ivan și care avea o surioară, Cosicica. Mămica lor nu le îngăduia prea multe năzbâtii: îi așeza pe laviță și le spunea să tacă. Era tare plictisitor să stai fără să faci nimic. Muștele nu te lăsau în pace, sau Cosicica te ciupea și cearta pornea. Atunci mămica te apuca de cămașă și — poc!

De-ar fi putut pleca în pădure!... Acolo puteau merge și în mâini — nimeni nu le-ar fi spus un cuvânt...

Doar ce s'au gândit la aceasta că au și șters-o în pădurea cea mai întunecoasă.

Fugeau, se cățarau în copaci, se tăvăleau prin iarbă, — niciodată nu se mai auzise în pădure atâta larmă.

Către amiază, copiii se liniștiră. Obosiseră și li se făcuse foame.

— Aș mânca ceva — scânci Cosicica.

Ivan se scărpină după ceafă și se gândi ce-i de făcut.

— O să găsim o ciupercă și o s'o mâncăm — spuse el. Să mergem! Nu mai scânci!

Copiii găsiră sub un stejar o mănătarcă și când se hotărîră s'o rupă, Cosicica șopti:

— Dar poate că pe ciupercă o doare dacă o mâncăm?!

Ivan căzu pe gânduri, apoi strigă:

— Mănătarco! Auzi, mănătarco! — Pe tine te-ar dura dacă te-am mânca?

Mănătarca le răspunse cu un glas răgușit:

— M'ar dura.

Atunci Ivan și Cosicica se duseră sub un mesteacăn, unde creștea o pitarcă și o întrebă:

— Dar pe tine, pitarco, dacă te mâncăm, te doare?

— Grozav mă doare! — răspunse pitarca.

Și așa, întrebă Ivan și Cosicica pe mitarca galbenă de sub plopul de munte, pe hribul de sub un pin, pe rășcovul din luncă, pe buretele bălos și pe nicoreta, pe gheabă și pe turta vacii, pe buretele galben și pe hulubiță.

— Ne doare, ne doare — țipau ciupercile.

Iar buretele bălos, plescăi chiar din buze:

— Ce v'ați agățat de mine? Ia mai lăsați-mă în pace!

— Of, spuse Ivan, mi-e așa de foame!

Atunci Cosicica începu să plângă.

Deodată, de sub frunzele putrede, ieși o ciupercă roșie, mare și frumoasă, presărată parcă cu făină.

Văzând-o, Ivan și Cosicica tresăriră:

— Ciupercuță scumpă, ne dai voie să te mâncăm?

— Se poate copii, se poate, cu plăcere!

— le răspunse ciupercă roșie cu glas mieros, căutând parcă singură să le intre în gură.

Ivan și Cosicica se așezară lângă ciupercă și deschiseră gurile. Dar chiar în clipa aceea, din toate părțile năvăliră ciupercile: mănătarca și pitarca, mitarca și hribul, gheaba, buretele

bălos și nicoretele, turta vacii, buretele galben și hulubița și începură s'o bată, s'o rupă pe ciuperca cea roșie:

— Hei tu, pălăria șarpelui! Otravă ce ești! Mai bine-ai plesni! Te-ai gândit să otrăvești copiii!

De pe pălăria șarpelui sbura acum tot praful cel alb.

— Am vrut numai să glumesc! urlă pălăria șarpelui.

— Las'că glumim noi cu tine! strigară ciupercile, năvălind toate peste ea.

Din pălăria șarpelui nu mai rămăsese decât o pată umedă: plesnise!

Acolo unde a plesnit, s'a ofilit și iarba din pricina veninului său.

— Și acum, copii, deschideți gurile cum trebuie — spuseră ciupercile.

Și toate ciupercile, până la ultima, săriră una după alta în gura lui Ivan și a Cosicicăi, care le înghițiră.

Au mâncat pe săturate și-au adormit îndată. Iar către seară a venit un iepure și i-a dus pe copii acasă.

Cum i-a văzut mămica, s'a bucurat, le-a dat doar așa, câte-o pălmujă (dar și aceea din dragoste) iar iepurelui i-a dăruit o foaie de varză, spunându-i: Mănâncă și tu, toboșarul!

Pioniera cea mică

de MIOARA CREMENE

Ilustrații: V. CRIVĂȚ

Cu ghiozdanul într-o parte,
Parcă-i poza dintr-o carte.

Ochii verzi și plini de șagă,
Și cosițe lungi buclate.

De curând, la gât ea-și leagă,
Mândra roșie cravată.

Iar cum trece școlărița,
Doi puștani cu ochi de iezi
Șușotind deschid porțița:
„ — Trece-o pionieră, vezi!”

Ei degrabă i-e spre casă.
Câte n'are de făcut?
Pune masa, strânge masa —
Nu e vreme de pierdut!

Face lecții. Și-apoi, după
Ce și-a 'nchis ghiozdanul plin,
Mai vin fetele din grupă:
Merg alături, la cămin.

Fiindcă știți că grupa ei
Are'n grijă... prichindei.
Și-uite așa, ziua îi trece,
Robotind ca o furnică.
Pionieră-i! — Se'nțelege,
Nu mai e o fată mică!

Până când, tihnit, domoală,
— Pe aripi de oboseală —
Seara prinde să coboare,
Intinzând pe cer covoare
Cu modelul înstelat.

Doar atuncea, la culcat,
Fata uită că e mare,
...Și... ia ursulețu'n pat.

Coperta noastră: „CU SCHIURILE” — de Coca Crețoiu

LUMINIȚA apare la 10 și 25 ale lunii. Redacția și Administrația, strada Academiei Nr. 17. Tel. Redacției 3.89.98 iar al Ad-ției 5.79.60. Abonamente se fac la toate oficiile P. T. T., la serviciile regionale și secțiile raionale de difuzare a presei. 3 luni 6 lei; 6 luni 12 lei. Taxa poștală plătită în numerar la Dir. Gen. P. T. T. conf. aprobării Nr. 3978/1949.

Prețul 1 Leu

Corbulet 49

Se Elan 45 Rom.

